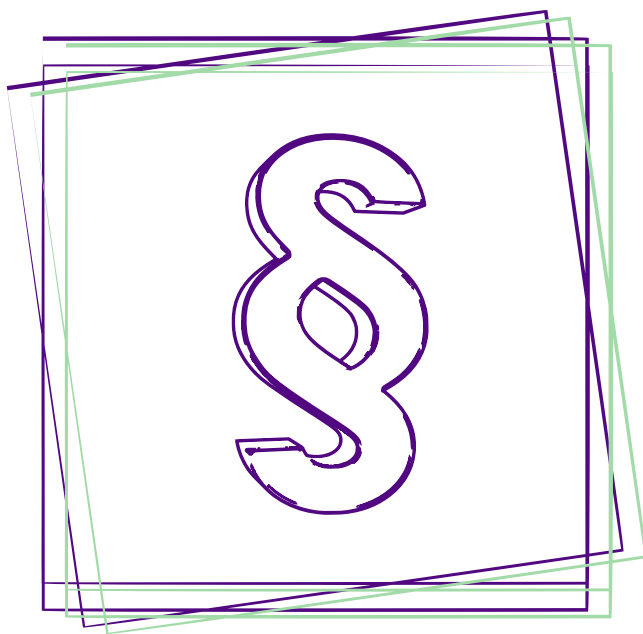


PRAWA Kobiet



w ciąży, pracy, szpitalu, więzieniu



Dane aktualne na dzień 15.04.2024 r.

NIEZBĘDNIK PRAWNY



NIEODPŁATNE USŁUGI
-POMOC PRAWNA
-PORADY OBYWATELSKIE
-MEDIACJA



Ministerstwo
Sprawiedliwości



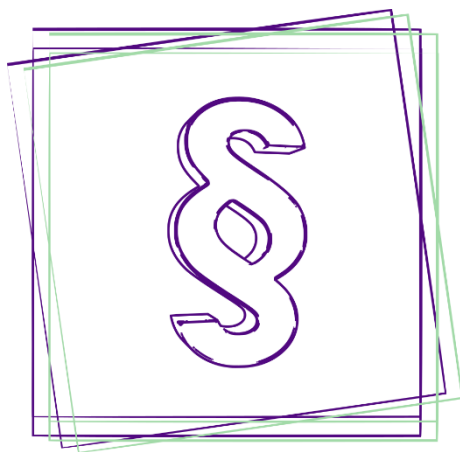
POWIAT
PSZCZYŃSKI

Zadanie publiczne finansowane ze środków otrzymanych z Powiatu Pszczyńskiego

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	2
Wstęp	4
I. KOBIEȚA W CIĄŻY	4
Ciąża a korzystanie z opieki zdrowotnej	4
1. Bezpłatne leki dla kobiet w ciąży	5
Prawo do wsparcia psychologicznego dla kobiet w ciąży	6
Prawo do edukacji przedporodowej	6
Prawo do poradnictwa laktacyjnego	7
Prawo do zaplanowania porodu	7
2. Prawo do porodu w godnych warunkach	8
3. Prawo do obecności bliskiej osoby podczas porodu	8
4. Prowadzenie ciąży przez położną	9
5. Społeczne przywileje kobiet w ciąży	9
II. KOBIEȚA W PRACY - UPRAWNIENIA PRACUJĄCYCH MAM	10
1. Ciąża a prawo pracy	10
2. Zatrudnienie na podstawie umowy o pracę	10
3. Zatrudnienie na podstawie umowy zlecenia	12
4. Zatrudnienie na podstawie umowy o dzieło	12
5. Prowadzenie działalności gospodarczej	13
6. Ciąża a praca przed komputerem	13
III. PRAWO KOBIEȚ DO DODATKOWYCH URLOPÓW	14
IV. PRAWA KOBIEȚ PO POWROCIE DO PRACY	16
V. PRAWO DO ŚWIADCZEŃ PIENIĘŻNYCH NA DZIECKO	17
VI. PRAWA KOBIEȚ W WIĘZIENIU	19

VII. KIEDY CHOROBA ZWYCIĘŻA	20
Ważne adresy:	21
VIII. KIEDY NIE SŁYCHAĆ BICIA SERCA Twoje prawa po poronieniu lub martwym urodzeniu dziecka	22
Prawa kobiety po poronieniu.....	22
Więcej informacji:	24
IX. KIEDY JESTEŚ OFIARĄ GWAŁTU	25
1. Prawa ofiary gwałtu.....	25
2. Badanie lekarskie ofiary gwałtu	26
3. Ofiara gwałtu a konfrontacja z podejrzanym	27
4. Wsparcie dla ofiar gwałtu.....	28
Stowarzyszenie Na rzecz Poradnictwa Obywatelskiego DOGMA - informacje.....	29



Wstęp

Być kobietą, być kobietą, czyli o prawach kobiet w ciąży, pracy, szpitalu, więzieniu

Ten poradnik powstał z myślą o każdej z nas. O kobiecie, która ma wiele ról do pogodzenia... O kobiecie szukającej przestrzeni dla siebie... O kobiecie z wrodzoną zdolnością do kochania... O kobiecie mającej prawa i świadomie z nich korzystającej...

Prowadzi drogą przepisów po radosnych i budujących sytuacjach i doświadczeniach kobiecej codzienności. Dotyka również w sposób „prawny” ciemnych zakamarków życia i śmierci, czasem tematów tabu, w których kobieta nie powinna być nigdy sama.

I. KOBIETA W CIĄŻY

Bycie w ciąży oznacza odpowiedzialność nie tylko za siebie, ale też za rozwijającego się pod sercem nowego człowieka. Dawanie życia jest czymś niezwykłym, dlatego warto poznać swoje prawa i z nich korzystać, by cieszyć się tym szczególnym czasem.

Ciąża a korzystanie z opieki zdrowotnej

Jeśli jesteś w ciąży, w trakcie porodu lub pòłogu (czyli do 6 tygodni po porodzie) przysługuje Ci bezpłatna opieka zdrowotna we wszystkich placówkach posiadających kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia. W tym przypadku nie musisz mieć ubezpieczenia zdrowotnego.

Dodatkowo możesz korzystać z opieki medycznej bez kolejki, a więc niezależnie od listy oczekujących. Warunkiem jest okazanie karty ciąży lub zaświadczenia o ciąży (potwierdzone dokumentem tożsamości) oraz ewentualnie skierowania.

Od 1 stycznia 2017 roku obowiązuje Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, jeśli ciężarna posiada skierowanie do specjalisty (np. kardiologa, diabetologa, endokrynologa czy stomatologa), powinna być przyjęta tego samego dnia lub najpóźniej w ciągu 7 dni roboczych.

Aby skorzystać z tego uprawnienia, musi okazać zaświadczenie o ciąży wystawione przez ginekologa lub skierowanie z informacją, który to tydzień ciąży. W razie nieprzestrzegania powyższego przepisu można złożyć skargę do kierownictwa placówki lub oddziału NFZ.

1. Bezpłatne leki dla kobiet w ciąży

Zgodnie z nowelizacją z 2020 r. Ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych z 2004 r. kobietom w ciąży przysługują bezpłatne leki. Recepty mogą wystawić też pozostali lekarze posiadający kontrakt z NFZ, ale tylko na podstawie przedłożonego zaświadczenia o ciąży. Zaświadczenie o ciąży jest ważne przez cały jej okres, ale maksymalnie do 15 dni po planowanej dacie porodu. Powinna być ona wskazana w tym zaświadczeniu.

2. Prawo do wsparcia psychologicznego dla kobiet w ciąży

Ciąża to z wielu powodów trudny czas dla kobiety. Poza ogromną radością może pojawić się też wiele negatywnych emocji. Mogą być one związane ze zmianami hormonalnymi, obawami dotyczącymi przebiegu ciąży, porodu oraz czasu po narodzinach dziecka.

Kobieta może borykać się wówczas z:

- obniżonym samopoczuciem,
- odczuwaniem skrajnych emocji (w tym smutku i lęku),
- zmęczeniem,
- zniechęceniem do aktywności.

W „Ustawie za życiem” istnieje zapis dotyczący dodatkowego wsparcia psychologicznego dla kobiet w ciąży. Jest ono bezpłatne i udzielane bez skierowania w poradniach zdrowia psychicznego (w ramach NFZ) maksymalnie do 7 dni roboczych.

3. Prawo do edukacji przedporodowej

Standard organizacyjny opieki okołoporodowej porusza zagadnienie edukacji przedporodowej, popularnie nazywanej szkołą rodzenia. Kobieta w ciąży ma prawo do bezpłatnego kursu obejmującego zagadnienia teoretyczne i praktyczne dotyczące okresu ciąży, porodu oraz położu. Szkolenie przeprowadza położna. Dodatkowo lekarz położnik także powinien edukować pacjentkę w tym zakresie.

4. Prawo do poradnictwa laktacyjnego

Będąc w szpitalu po urodzeniu dziecka, masz prawo do przeszkolenia z zakresu karmienia piersią. Położna pokaże Ci, w jaki sposób przystawiać noworodka do piersi i przedstawi zasady prawidłowej laktacji. Taka pomoc w szpitalu jest bezpłatna i warto z niej korzystać.

Jeśli problemy z karmieniem pojawią się po wyjściu ze szpitala, możesz skorzystać z pomocy doradcy w poradni laktacyjnej. Warto również skorzystać z rad i doświadczenia położnych środowiskowych, które opiekują się kobietą w połogu i noworodkiem po wyjściu ze szpitala. Pomogą one nie tylko w kwestiach laktacyjnych, ale również pielęgnacji noworodka.

5. Prawo do zaplanowania porodu

Przed porodem warto (i ciężarna ma do tego prawo) przygotować tzw. plan porodu. Możesz w nim zawrzeć swoje oczekiwania i określić, na jakie procedury w trakcie porodu się zgadzasz. Taki dokument zostanie dołączony do Twojej dokumentacji medycznej. Oczywiście stanowi on pewną podstawę, którą można zmienić w trakcie porodu, gdy zajdzie taka potrzeba. Wiele szpitali ma własne wzory planu porodu. Znajdziesz je zwykle na stronie internetowej danej placówki.

6. Prawo do porodu w godnych warunkach

Kobieta ma prawo do rodzenia w godnych warunkach oraz do intymności w trakcie porodu. Na sali porodowej powinien znajdować się tylko niezbędny personel. Na obecność dodatkowych osób, w tym studentów, ciężarna musi wyrazić zgodę (zgodnie z Ustawą o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta).

7. Prawo do obecności bliskiej osoby podczas porodu

Podczas porodu, jak i w gabinecie lekarskim przy przyjęciu do szpitala może towarzyszyć Ci bliska osoba. Pod tym pojęciem kryje się nie tylko małżonek. Może nim być:

- krewny lub powinowaty,
- przedstawiciel ustawowy,
- osoba pozostająca we wspólnym pożyciu,
- inna osoba, która zostanie wskazana przez ciężarną.

Są dwa wyjątki od tego prawa. Lekarz lub inny członek personelu mogą nie zgodzić się na obecność osoby bliskiej ze względu na zagrożenie epidemiczne lub bezpieczeństwo zdrowotne pacjentki. Fakt ten należy jednak odnotować w dokumentacji medycznej. Pamiętajmy też, że odwiedziny ciężarnej w szpitalu mogą odbywać się tylko w wyznaczonych godzinach.

8. Prowadzenie ciąży przez położną

Zgodnie z prawem prawidłowo przebiegającą ciążę może prowadzić nie tylko lekarz ginekolog, ale także położna o odpowiednich kwalifikacjach.

Zakres działań położnej obejmuje:

- konsultacje w kwestiach związanych z rozwojem dziecka,
- porady dotyczące dolegliwości ciążowych oraz naturalnych sposobów na ich łagodzenie,
- konsultacje i pomoc przy przygotowaniu planu porodu,
- analizę wyników badań laboratoryjnych.

Ciężarnej prowadzonej przez położną przysługuje taka sama ilość wizyt i te same badania jak w przypadku ciąży prowadzonej przez ginekologa. Jeśli w trakcie ciąży pojawią się problemy, położna skieruje ciążarną do ginekologa lub lekarza innej specjalności.

9. Społeczne przywileje kobiet w ciąży

Niektóre przywileje nie są usankcjonowane prawnie, a wynikają raczej z przyjętych norm społecznych. Należą do nich m.in.:

- ustępowanie ciężarnej miejsca w środkach komunikacji publicznej;
- przepuszczanie w kolejce w sklepie (lub specjalne „kasy pierwszeństwa”), banku czy innych miejscach;
- specjalnie wyznaczone miejsca do parkowania dla kobiet ciężarnych.

II. KOBIEȦ W PRACY - UPRAWNIENIA PRACUJĄCYCH MAM

Miejsce pracy przyjazne dla kobiet to przede wszystkim miejsce wolne od jakichkolwiek przejawów dyskryminacji. Takie, w którym kobiety i mężczyźni traktowani są na równi, a płeć nie ma żadnego znaczenia dla poziomu wynagrodzenia czy dostępu do awansów.

Dyrektywa z 10 maja 2023 r. wprowadza minimalne wymagania służące wzmocnieniu stosowania zasady równości wynagrodzeń dla mężczyzn i kobiet. W związku z nią, na pracodawców we wszystkich sektorach zostaną nałożone dodatkowe obowiązki w zakresie przejrzystości wynagrodzeń oraz sprawozdawczości.

1. Cięża a prawo pracy

Polskie prawo pracy reguluje zasady, których powinni trzymać się pracodawcy w stosunku do kobiet w ciąży. Mówią one m.in. o tym, jakie przywileje dotyczą ciężarnych oraz komu i na jakich zasadach przyznawany jest urlop macierzyński.

2. Zatrudnienie na podstawie umowy o pracę

Podczas ciąży, urlopu macierzyńskiego, rodzicielskiego oraz wychowawczego pracodawca nie może rozwiązać umowy zawartej wcześniej z pracownicą. Wyjątek stanowią umowy terminowe albo rozwiązanie umowy z winy pracownicy.

Jeśli umowa zostanie nieprawidłowo wypowiedziana, przysługuje Ci większy zakres roszczeń odszkodowawczych. W ciąży kobieta nie może pracować powyżej 8 godzin dziennie, w nocy oraz poza zakładem pracy.

Nie może pracować w warunkach uciążliwych, niebezpiecznych ani szkodliwych:

- związanych z nadmiernym wysiłkiem fizycznym;
- w pozycji wymuszonej oraz w stojącej dłużej niż przez 3 godziny w ciągu zmiany;
- w zimnym, gorącym i zmiennym mikroklimacie;
- w otoczeniu narażającym na drganie i hałas, pole elektromagnetyczne lub promieniowanie jonizujące;
- przy niskim i wysokim ciśnieniu;
- ze szkodliwymi czynnikami biologicznymi lub chemicznymi;
- przy pracach grożących ciężkimi urazami fizycznymi lub psychicznymi.

Pracodawca ma obowiązek utrzymania stanowiska pracy, gdy przebywa kobieta na urlopie związanym z rodzicielstwem. Dodatkowo podczas urlopu rodzicielskiego lub wychowawczego może wykonywać pracę zawodową.

Umowa zawarta na czas określony lub okres próbny (który przekracza jeden miesiąc) musi być przedłużona do dnia porodu, jeśli ulegałaby rozwiązaniu po upływie trzeciego miesiąca ciąży. Po urodzeniu dziecka nabywasz prawa do urlopu macierzyńskiego i rodzicielskiego.

Po powrocie do pracy mama karmiąca piersią również może liczyć na przywileje. Przysługują jej dwie półgodzinne przerwy na karmienie. Godziny, w których z nich skorzysta, muszą zostać uzgodnione z pracodawcą.

3. Zatrudnienie na podstawie umowy zlecenia

Umowa zlecenie nie chroni Cię przed zwolnieniem. Pracując na jej podstawie, podlegasz kodeksowi cywilnemu, a nie kodeksowi pracy. Zasiłek chorobowy i macierzyński zależą od tego, czy masz opłaconą składkę chorobową w dniu porodu. Aby ubiegać się o zasiłek chorobowy w trakcie ciąży, musisz opłacać składkę chorobową nieprzerwanie przez minimum 90 dni. Zasiłek macierzyński uzyskuje się od pierwszego dnia ubezpieczenia.

4. Zatrudnienie na podstawie umowy o dzieło

Jeśli jesteś zatrudniona na podstawie umowy o dzieło, przysługuje Ci odpowiednik urlopu macierzyńskiego i rodzicielskiego – świadczenie rodzicielskie wypłacane przez 12 miesięcy od dnia urodzenia dziecka. Wynosi ono 1000 zł miesięcznie. Aby je otrzymać, nie trzeba spełniać kryteriów dochodowych.

5. Prowadzenie działalności gospodarczej

Jeśli prowadzisz działalność gospodarczą, opłacanie składki chorobowej nieprzerwanie przez minimum 90 dni daje Ci te same prawa, co kobietom zatrudnionym na etacie. W dniu porodu nabywasz prawo do urlopu macierzyńskiego i rodzicielskiego, a zasiłek macierzyński wyliczany jest jako średnia składek z ostatnich 12 miesięcy.

Jeśli prowadzisz działalność przez minimum 6 miesięcy, możesz zawiesić ją na okres:

- do 3 lat, aby sprawować opiekę nad dzieckiem (nie dłużej niż do ukończenia 5. roku życia);
- do 6 lat w przypadku dzieci niepełnosprawnych (nie dłużej niż do ukończenia 18. roku życia).

Ubezpieczenie społeczne w tym okresie jest finansowane z budżetu państwa.

6. Cięża a praca przed komputerem

Ten rodzaj pracy został uregulowany w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 3 kwietnia 2017 roku. Ciężarna może pracować przy komputerze nieprzerwanie przez 50 minut. Po tym czasie przysługuje jej 10-minutowa przerwa wliczona do czasu pracy. Czas pracy przed monitorem nie powinien przekraczać 8 godzin na dobę.

III. PRAWO KOBIET DO DODATKOWYCH URLOPÓW

- **zwolnienie lekarskie (tzw. L4)**, które gwarantuje wyższy wymiar zasiłku chorobowego, jak też wydłużony okres tego zasiłku. Reguluje to art. 11 ust. 2 Ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Za czas choroby przypadającej w czasie ciąży przysługuje zasiłek chorobowy w wysokości 100% podstawy zasiłku, okres zasiłkowy wydłużony zostaje ze 182 do 270 dni.
- **urlop macierzyński** - czas jego świadczenia jest zależny od liczby urodzonych dzieci podczas jednego porodu. Przy urodzeniu jednego dziecka wynosi on 20 tygodni; w przypadku urodzenia bliźniąt – 31 tygodni; przy trójczkach – 33 tygodnie; czworaczki uprawniają do 35 tygodni urlopu; w przypadku urodzenia pięciorga lub więcej dzieci przy jednym porodzie – 37 tygodni urlopu.

Należy zauważyć, że sześć tygodni urlopu matka może wykorzystać jeszcze przed porodem. Dodatkowo obligatoryjnie musi wykorzystać 14 tygodni, natomiast pozostałe sześć tygodni może wykorzystać ojciec dziecka (aby skorzystać z tego urlopu, ojciec dziecka musi być zatrudniony na etacie, prowadzić działalność gospodarczą albo pracować na podstawie umowy zlecenia).

- **urlop rodzicielski** - jeżeli matka wykorzystała urlop macierzyński, ma prawo do skorzystania z urlopu rodzicielskiego. Może on trwać:
 - **41 tygodni** - w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie;
 - **43 tygodni** - w przypadku urodzenia więcej niż jednego dziecka przy jednym porodzie.

Natomiast pracownicy - rodzice dziecka posiadającego tzw. zaświadczenie "Za życiem", mają prawo do urlopu rodzicielskiego w wymiarze do:

- **65 tygodni** - w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie;
- **67 tygodni** - w przypadku urodzenia więcej niż jednego dziecka przy jednym porodzie.

Jednak 9 tygodni z tych 41 tygodni przysługuje na wyłączność drugiemu z rodziców. Można z niego skorzystać jednorazowo albo w częściach. Musi być on jednak wykorzystany do zakończenia roku kalendarzowego, w którym dziecko ukończyło 6. rok życia. Urlop może być wykorzystany zaraz po zakończeniu urlopu macierzyńskiego bądź zasiłku macierzyńskiego.

- **urlop wychowawczy** - może zostać wykorzystany do chwili ukończenia przez dziecko 6. roku życia, natomiast w przypadku dziecka niepełnosprawnego – do 18. roku życia. Urlop

wychowawczy wynosi 36 miesięcy, jednakże maksymalny okres, z którego może skorzystać pracująca matka, to 35 miesięcy. Jeden miesiąc jest przeznaczony wyłącznie dla drugiego rodzica. Sytuacja może być również odwrotna – ojciec korzysta z 35 miesięcy urlopu, a matka z jednego. Z urlopu można skorzystać w maksymalnie 5 częściach.

Co do zasady w trakcie urlopu wychowawczego zasiłek macierzyński nie przysługuje. Pracownica może jednak starać się o zasiłek wychowawczy, który w 2024 r. wynosi 400 zł. Zasiłek ten należy się matce pod warunkiem, że nie pobiera innych świadczeń socjalnych, pracowała przed urlopem przez co najmniej 6 miesięcy, nie wykonuje w czasie urlopu pracy zarobkowej (np. na podstawie umowy o dzieło), a dziecko nie uczęszcza do placówki wychowawczej (np. przedszkola).

IV. PRAWA KOBIET PO POWROCIE DO PRACY

Zgodnie z art. 187 kp pracownica karmiąca dziecko piersią ma prawo do dwóch półgodzinnych przerw w pracy wliczanych do czasu pracy. Pracownica karmiąca więcej niż jedno dziecko ma prawo również do dwóch przerw, ale już po 45 minut każda. Jeżeli wymiar czasu pracy wynosi mniej niż 6 godzin, pracownicy przysługuje jedna 30-minutowa przerwa na karmienie. Niestety pracownicy zatrudnionej przez czas krótszy niż 4 godziny dziennie przerwy na karmienie nie przysługują. Z kolei art. 188 kp przewiduje dodatkowe dni wolne na opiekę nad dzieckiem. Mianowicie pracujące matki wychowujące dziecko w wieku do

14 lat mają prawo do zwolnienia od pracy w wymiarze 16 godzin albo 2 dni, z zachowaniem prawa do wynagrodzenia, w ciągu roku kalendarzowego. Przy czym dla pracownicy pracującej w niepełnym wymiarze czasu powyższy zakres godzinowy ustalany jest proporcjonalnie. Ważne jest, że we wniosku urlopowym nie ma potrzeby podawania przyczyny.

Dodatkowo, analogicznie do czasu przebywania kobiety w ciąży, pracownica, która wychowuje dziecko do 8. roku życia, nie może pracować w porze nocnej lub w godzinach nadliczbowych, chyba że wyrazi na to zgodę. Pracodawca nie powinien także delegować takiej pracownicy do wyjazdu poza miejscowość, w której znajduje się zakład pracy.

Od 26 kwietnia 2023 r. zaczęły obowiązywać przepisy dotyczące urlopu opiekuńczego. Wymiar urlopu opiekuńczego to 5 dni w roku kalendarzowym (bez względu na wymiar etatu danego pracownika). Urlopu udziela się na wniosek pracownika.

V. PRAWO DO ŚWIADCZEŃ PIENIĘŻNYCH NA DZIECKO

Kobiety, nie tylko te pracujące, mogą liczyć na szereg świadczeń socjalnych z tytułu urodzenia i wychowywania dzieci:

- **becikowe** – wynosi 1000 zł i jest wypłacane jednorazowo. Przysługuje osobom posiadającym ubezpieczenie zdrowotne, jeżeli dochód na jednego członka w rodzinie nie przekracza 1922 zł netto miesięcznie;

- **kosiniakowe** – wynosi 1000 zł miesięcznie i jest wypłacane przez 12 miesięcy przy narodzinach jednego dziecka, aż do 71 miesięcy w przypadku narodzin więcej niż 4 dzieci podczas jednego porodu. Kosiniakowe przysługuje bez względu na wysokość dochodu. Mogą go pobierać wyłącznie osoby, którym ze względu na status zawodowy nie przysługuje roczny urlop rodzicielski, tj. rolnicy, osoby zatrudnione na podstawie umów cywilnoprawnych, studenci czy osoby bezrobotne;
- **program 800+** – wynosi 800 zł miesięcznie i obecnie kwota ta wypłacana jest na każde dziecko do ukończenia przez nie 18. roku życia, niezależnie od sytuacji materialnej rodziny;
- **zasiłki rodzinne** – istnieje cały szereg różnego rodzaju zasiłków. Prawo do zasiłku uzależnione jest od spełnienia przez rodziców kryterium dochodowego (tj. Miesięcznej kwoty przypadającej na jednego członka rodziny), ogólnego w wysokości 674 zł lub w przypadku rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym – 764 zł. Rodziny, w których dochód przewyższa dany próg dochodowy, nie będą pozbawione zasiłku – świadczenia są pomniejszane o kwotę, o jaką został przekroczony owy próg. Dla przykładu możemy wyróżnić:
 - zasiłek rodzinny na dziecko do ukończenia 5. roku życia – wynosi 95 zł miesięcznie;
 - zasiłek rodzinny na dziecko w wieku od 5. do ukończenia 18. roku życia – wynosi 124 zł miesięcznie;

- zasiłek rodzinny na dziecko w wieku od 18. do ukończenia 24. roku życia – wynosi 135 zł miesięcznie.

VI. PRAWA KOBIET W WIĘZIENIU

Wiele kobiet skazanych na kary pozbawienia wolności, po przekroczeniu murów więzienia nie przestaje być matkami. Jedne realizują tę bezpośrednio, inne na odległość. Zgodnie z art. 87 kkw kobiety mogą odbywać kary pozbawienia wolności wraz z dzieckiem do ukończenia przez nie 3 roku życia.

W przywężniennych Domach dla Matki i Dziecka – w Zakładzie Karnym nr 1 w Grudziądzu oraz Zakładzie Karnym w Krzywańcu matki sprawują bezpośrednią opiekę nad dziećmi 24 godziny na dobę. Realizują wszystkie zadania wynikające z macierzyństwa. Większość kobiet przebywających w więzieniu niestety nie może codziennie spędzać czasu ze swoimi dziećmi. Jednym z najważniejszych praw osadzonych osób, wymienionym w punkcie 2 art. 102 k.k.w., jest utrzymywanie więzi z rodziną i innymi osobami bliskimi. Kontakt z rodziną i światem zewnętrznym jest także środkiem oddziaływania, które ustawodawca wskazał wyraźnie w art. 67 § 3. k.k.w. Realizacja powyższych praw odbywa się na mocy i zgodnie z treścią art. 105 § 1. k.k.w., który wskazuje katalog środków, takich jak m.in.: widzenia, korespondencja, rozmowy telefoniczne, paczki i przekazy pieniężne.

Oprócz kontaktu z rodziną i bliskimi, osadzeni mogą komunikować się także z innymi podmiotami, tj.; stowarzyszeniami, fundacjami,

organizacjami oraz instytucjami, które wspierają osoby przebywające w warunkach izolacji penitencjarnej, jak również z kościołami, innymi związkami wyznaniowymi oraz osobami godnymi zaufania.

VII. KIEDY CHOROBA ZWYCIĘŻA

Opieka perinatalna zapewnia stałą i profesjonalną pomoc kobiecie od momentu diagnozy, przez okres trwania ciąży, poród oraz opiekę nad urodzonym chorym dzieckiem. Hospicjum perinatalne jest kompleksową, wielospecjalistyczną opieką medyczną i psychologiczną wspierającą rodziców, którzy oczekują narodzin poważnie chorego dziecka.

Hospicjum:

- towarzyszy kobiecie w czasie trudnej ciąży,
- służy swoim doświadczeniem i profesjonalizmem, w rozwiązywaniu problemów natury medycznej
- zapewnia wsparcie psychologiczne,
- otacza opieką medyczną narodzonego noworodka,
- zabezpiecza go zgodnie z zasadami opieki paliatywnej, ograniczając wszelkie działania noszące znamiona uporczywej terapii,
- towarzyszy rodzicom, rodzeństwu w czasie odchodzenia dziecka,
- otacza ich wsparciem w okresie żałoby,
- opieka Hospicjum Perinatalnego jest całkowicie bezpłatna.

*“Razem planujemy najważniejsze i najtrudniejsze chwile w życiu rodzin, które usłyszały druzgoczącą diagnozę. Nikt nie może zmniejszyć ich bólu i tęsknoty. Mówimy im, że płacz, rozpacz, gniew to normalne emocje. Że żaloba nie jest chorobą, a łzy są dobre. Najważniejsze pytanie to „jak?”. Jak utulić, jak pożegnać, jak wycalować rączki, stópki, jak wszystko zapamiętać, żeby nigdy nie zapomnieć?” **Fundacja Gajusz***

Ważne adresy:

- **Fundacja Śląskie Hospicjum dla Dzieci**
ul. Jaroszowicka 113 Tychy
Hospicjum Perinatalne
Dr Magdalena Wąsek-Buko tel. 734 404 831;
Psycholog: Paweł Ziolo tel. 693 70 50 83
<https://www.shd.org.pl/hospicjum-perinatalne/>
- **Śląskie Hospicjum Perinatalne**
ul. Św. Anny 10/2 40 - 422 Katowice
E-mail: info@hope.katowice.pl tel. 691 486 747
- **Hospicjum Perinatalne z Poradnią Patologii Ciąży**
ul. Markiefki 87, 40-211 Katowice
Tel. 32 357 62 65 ,32 357 62 63

VIII. KIEDY NIE SŁYCHAĆ BICIA SERCA

Twoje prawa po poronieniu lub martwym urodzeniu dziecka

Jak poradzić sobie ze stratą dziecka? Czy istnieje taka przestrzeń, w której moglibyśmy o tym porozmawiać bez lęku i bólu? Kobiety, które straciły dzieci są wszędzie wokół nas. Nie wahajmy się o tym mówić.

Prawa kobiety po poronieniu

1. **Masz prawo do rejestracji dziecka w Urzędzie Stanu Cywilnego niezależnie od czasu zakończenia ciąży.** Szpital wystawia tzw. pisemne zgłoszenie urodzenia dziecka, a w USC otrzymasz skrócony akt urodzenia dziecka z adnotacją, że urodziło się martwe.
2. **Masz prawo do urlopu macierzyńskiego** (lub zasiłku macierzyńskiego, jeśli przebywasz na urlopie wychowawczym). W przypadku narodzin martwego dziecka kobiecie przysługuje 8 tygodni urlopu. W pracy należy przedstawić skrócony odpis aktu urodzenia dziecka.
3. **Masz prawo do pochowania dziecka, jego ciała lub szczątków, bez względu na czas zakończenia ciąży.** Szpital wydaje wtedy kartę urodzenia martwego dziecka. Dokument ten potrzebny jest dla administracji cmentarza, aby pochować dziecko.
4. **Masz prawo do uzyskania zasiłku pogrzebowego - bez względu na czas zakończenia ciąży.** W ZUS-ie należy przedstawić dokumenty potwierdzające prawo do świadczeń oraz

akt zgonu (w przypadku poronienia akt urodzenia wraz z adnotacją, że dziecko urodziło się martwe jest równocześnie aktem zgonu).

5. W szpitalu **masz prawo do uzyskania wszelkich informacji.**
6. Jak każdy pacjent, **masz prawo do uzyskania pełnej dokumentacji medycznej.**
7. **Masz prawo do opieki psychologa.** Każda kobieta w trudnej sytuacji położniczej, a więc i ta, która poroniła lub rodzi martwe dziecko, ma prawo do opieki psychologa. W szpitalu personel medyczny, powinien taką opiekę zaoferować i szpital powinien ją zapewnić (Standard Organizacyjny Opieki Okołoporodowej, rozdział XV “po przekazaniu informacji należy umożliwić kobiecie skorzystanie możliwie szybko z pomocy psychologicznej i kontakt z duchownym jej wyznania oraz wsparcie osób bliskich, zgodnie z życzeniem kobiety”). W tym momencie kobieta podejmuje decyzję, czy tej pomocy chce, czy też nie.

Każdego roku w Polsce około 1700 kobiet rodzi martwe dziecko, a u około 40 tys. – ciąża kończy się poronieniem (z definicji poronienie uznaje się do 20 tygodnia ciąży. Powyżej 20 tc definiuje się jako utratę ciąży lub śmierć dziecka przed porodem).

Postępowanie krok po kroku:

1. Podjęcie decyzji o pochówku dziecka.

2. Ewentualne badania genetyczne w laboratorium testów DNA (i wcześniejsze poinformowanie personelu szpitala o chęci realizacji takich badań).
3. Otrzymanie w szpitalu karty zgonu i karty martwego urodzenia dziecka (jeśli płeć dziecka została określona). Od 1 stycznia 2024r. obowiązują nowe karty urodzenia, karty martwego urodzenia, karty zgonu.
4. Rejestracja dziecka w Urzędzie Stanu Cywilnego w ciągu 3 dni od dnia wystawienia karty martwego urodzenia.
5. Wydanie aktu urodzenia dziecka (z adnotacją o martwym urodzeniu) przez USC.
6. Przedstawienie pracodawcy skróconego odpisu aktu urodzenia dziecka w celu uzyskania urlopu macierzyńskiego.
7. Organizacja pogrzebu i pożegnanie dziecka.
8. Przedstawienie dokumentów potwierdzających prawo do świadczeń oraz aktu urodzenia dziecka w ZUS.
9. Otrzymanie zasiłku z ZUS (4 000 złotych).

Więcej informacji:

<https://fundacjamatecznik.pl/mamyprawapoporonieniu/>

<http://www.hope.katowice.pl/#poradnik>

<http://www.hope.katowice.pl/#women>

Uskrzydłony Krąg Kobiet - tel. 784 047 348

IX. KIEDY JESTEŚ OFIARĄ GWAŁTU

Gwałt został uznany za najbardziej drastyczne przestępstwo na tle seksualnym. Z reguły wpływa on na całe życie ofiary i jej rodziny. Jest traktowany przez Kodeks Karny jako przestępstwo przeciw wolności seksualnej i obyczajowości (art. 197). 1 października 2023 r. weszła w życie wielka reforma Kodeksu karnego m.in. zaostrzająca kary za najcięższe przestępstwa. Kara od 5 do 30 lat więzienia albo dożywocie będzie grozić za zgwałcenie ze szczególnym okrucieństwem. Za zgwałcenie z następstwem w postaci śmierci ofiary grozić będzie od 8 do 30 lat więzienia lub dożywocie.

Niemal 92% zgwałconych kobiet nikomu nie zgłasza tego faktu, ani nie szuka pomocy. Dlaczego? Przede wszystkim z powodu wstydu, ale także z braku wiary w realną pomoc.

1. Prawa ofiary gwałtu

Gwałt nie jest przestępstwem ściganym z urzędu. To ofiara gwałtu musi złożyć wniosek o jego popełnieniu, może się również z niego wycofać. Dlatego pierwszym krokiem jest złożenie doniesienia o przestępstwie i wniosku o ściganie.

- Kobieta ma prawo odmówić składania zeznań, jeżeli przesłuchiwać ją ma mężczyzna, ofiara ma prawo tego się domagać.

- Przesłuchująca ma obowiązek traktować zgłaszającą przestępstwo z szacunkiem – nie ma prawa oceniać jej wyglądu, zachowania, a wszystkie pytania, które zadaje, mają mieć na celu złapanie przestępcy.
- Ofiara może zażądać utajnienia swoich danych osobowych, jeżeli ma obawy dotyczące jej bezpieczeństwa.

2. Badanie lekarskie ofiary gwałtu

Następnym krokiem jest badanie lekarskie, które w świetle nowych przepisów ma nie tylko potwierdzić dokonanie gwałtu, ale także dostarczyć materiału dowodowego i objąć ofiarę długoterminową opieką medyczną, jeżeli wyrazi taką wolę. Taka pomoc musi zostać udzielona bezpłatnie, ofiara może sama udać się do ginekologa, albo może poprosić policję, żeby zawiozła ją do szpitala. Lekarz ginekolog po wykonaniu badania przekazuje materiał policji, a ofiara gwałtu zostaje ponownie przewieziona na komisariat. Ofiara ma prawo poprosić, żeby lekarz był kobietą.

Do obowiązków lekarza należy:

- dokonanie obdukcji i zabezpieczenie materiału dowodowego np. włosów, nitek. Określenie, czy doszło do stosunku, jakiego był typu, stwierdzenie, czy doszło do obrażeń ciała i okolic narządów płciowych;

- zabezpieczenie materiału do dalszych badań diagnostycznych, zabezpieczenie materiału do badań genetycznych, wymaz do badań bakteriologicznych;
- sprawdzenie, czy pacjentka podczas gwałtu była w ciąży, ocena ryzyka, czy mogła w nią zajść w wyniku przestępstwa, jeżeli pacjentka wyrazi chęć – podanie antykoncepcji po stosunku, czyli tabletki wczesnoporonnej, pod warunkiem że od gwałtu nie minęły 72 godziny;
- diagnostyka – sprawdzenie, czy w wyniku gwałtu kobieta nie została zarażona chorobą weneryczną. Kobieta ma prawo do dostępnych testów, np. w celu wykluczenia zarażenia wirusem HIV, jeżeli testy okażą się pozytywne – do leczenia; lekarz może też zastosować profilaktyczną kurację antybiotykami;
- na życzenie kobiety wypisanie wniosku o aborcję (jest ona wykonywana bezpłatnie i legalnie, jeżeli do zapłodnienia doszło w wyniku gwałtu).

3. Ofiara gwałtu a konfrontacja z podejrzanym

Dopiero po badaniu ginekologicznym ofiara gwałtu składa szczegółowe zeznania na policji, które są zbierane przez prokuratora. Dobrze, jeżeli podczas rozmowy obecny będzie psycholog – może to zmniejszyć stres u kobiety, ponadto będzie on mógł udzielić jej wsparcia i profesjonalnej pomocy. Obecność psychologa jest obowiązkowa w przypadku przesłuchania osoby nieletniej. Ostatni etap stanowi tak zwane okazanie, podczas którego kobieta może za pośrednictwem lustra weneckiego

wskazać gwałciciela. Do ewentualnej konfrontacji między podejrzanym a pokrzywdzoną może dojść tylko za jej zgodą. Podczas przesłuchania kobieta ma do nanoszenia poprawek w spisany raporcie.

Obowiązkiem policji czy prokuratury jest pomoc ofierze, np. transport, zapewnienie pomocy psychologicznej, powiadomienie bliskich, jeżeli będzie tego chciała, wskazówki, co dalej może zrobić (w tym podanie kontaktów do organizacji pozarządowych), a przede wszystkim wytłumaczenie co, kiedy i jak będzie się działo podczas śledztwa i ewentualnego procesu.

W przypadku, gdy kobieta zaszła w ciążę w wyniku czynu zabronionego może legalnie domagać się jej przerwania. Kobieta ma 12 tygodni na uzyskanie zaświadczenia prokuratora o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa, a następnie na uzyskanie świadczania usunięcia ciąży.

4. Wsparcie dla ofiar gwałtu

Centrum Pomocy Kobietom po gwałtach tel. 888 88 33 88

Prowadzone przez Fundację Feminoteki udziela kompleksowej bezpłatnej pomocy. Ekspertki przeciwprzemocowe dyżurują od poniedziałku do piątku w godzinach 11:00-19:00. W czasie pierwsze rozmowy ekspertka wraz z osobą, która zgłasza się do Fundacji, wspólnie ustalą, jakiej pomocy potrzebuje.

Stowarzyszenie Na rzecz Poradnictwa Obywatelskiego DOGMA - informacje



Potrzebujesz pomocy prawnej?

Masz pytania, wątpliwości? Obawiasz się o swoje prawa?

Umów się na bezpłatną poradę z doradcą Stowarzyszenia "DOGMA" i dowiedz się, jak w pełni korzystać ze swoich praw! Nie zwlekaj! Popraw swoją sytuację! Nie wstydź się zwrócić o pomoc! Dzięki bezpłatnym poradom prawnym i obywatelskim Twoja sytuacja może jedynie ulec poprawie.

Zadzwoń i zapisz się na darmową poradę prawną!

Wykaz punktów z aktualnymi numerami telefonów do zapisów można znaleźć na stronie internetowej: <http://www.dogma.org.pl>

Dodatkowe informacje można uzyskać również pod numerem infolinii: **79 88 69 599**. Zachęcamy do śledzenia naszego profilu na Facebooku oraz kanału YouTube.



- **telefonicznie** - pod numerem telefonu: **32 449-23-78** w godzinach pracy urzędu
- **elektronicznie** - pisząc na adres e-mail: **pomocprawna@powiat.pszczyna.pl**
- **osobiście** - w siedzibie referatu mieszczącego się w Szpitalu Joannitas w Pszczynie ul. Antesa 11pokój nr 1 (obok kaplicy szpitalnej)



STOWARZYSZENIE "DOGMA" ZAPRASZA DO PUNKTÓW PORADNICZYCH PROWADZONYCH W POWIECIE PSZCZYŃSKIM

Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej, Gminny Ośrodek Kultury

ul. Uzdrowskova 61, Goczałkowice-Zdrój

Środa i piątek 11.00 - 15.00

Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej, Lokal biurowy

ul. Poprzeczna 1, Wola

Poniedziałek 13.00 - 17.00

Wtorek 11.00 - 15.00

Czwartek 8.00 - 12.00

Punkt Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego, Lokal biurowy

(były Hotel Robotniczy, wejście od strony stawu, parter)

ul. Centralna 57, Kobiór

Poniedziałek i piątek 16.00 - 20.00

Punkt Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego, Gminny Ośrodek Kultury

ul. Ogrodowa 22, Suszec

Wtorek 7.30 - 11.30

Środa 14.00 - 18.00

Czwartek 10.00 - 14.00

INNE PUNKTY NIEODPŁATNEJ POMOCY PRAWNEJ

Lokal biurowy przy ul. 3 Maja 15, 43-200 Pszczyna

Poniedziałek 12.00 - 16.00

Wtorek, czwartek, piątek 8.00 - 12.00

Środa 14.00 - 18.00

Lokal biurowy nr 201 w Domu Kultury w Pawłowicach

na Osiedlu przy ul. Wojska Polskiego 11, 43-250 Pawłowice (GOK)

Poniedziałek, środa, czwartek 9.00 - 13.00

Wtorek, piątek 15.00 - 19.00



NIEODPŁATNE USŁUGI
-POMOC PRAWNA
-PORADY OBYWATELSKIE
-MEDIACJA



Ministerstwo
Sprawiedliwości

